

Vigilància de l'entorn

Tendències actuals de l'entorn bibliotecari	1
Referents organitzats per àmbits i especialitzacions	4
Fonts d'informació	7

Tendències actuals de l'entorn bibliotecari

Relacionats amb l'economia:

- Disminució de la despesa en biblioteques.
- Els serveis de biblioteca es perceben com un recurs marginal amb cost molt elevat. (sostenibilitat: relació que s'estableix entre el que s'aporta i el que costa).
- Recursos d'informació de qualitat amb elevat preu: tant sigui pels procedents de editors comercials com a iniciatives d'accés obert dels propis editors.
- S'assignaran cada vegada més recursos econòmics als serveis que a les col·leccions, i més serveis dedicats a l'aprenentatge i el suport a la investigació.

Relacionats amb la tecnologia i l'accés a la informació:

- Forta incidència de la tecnologia, tant en els processos de gestió interna, com en els que s'ofereixen als usuaris (veure la [Visió actual de la vigilància tecnològica al CRAI de la Universitat de Barcelona](#)). Per exemple els sensors en biblioteques per rebre informació i els beacons per donar-la).
- Alt ús de la tecnologia mòbil. La biblioteca ha de pensar en "mòbil". Alumnes de la generació "millennials" són: nadius digitals; multitasking; mòbils: la seva pantalla principal d'entrada a la xarxa és la pantalla del mòbil 83% dels estudiants universitaris utilitzen els telèfons intel·ligents (83% dels estudiants universitaris utilitzen els telèfons intel·ligents); usuaris de xarxes socials: consulten, comparteixen i comenten; són exigents amb les seves experiències digitals, per ells una experiència negativa és molt més frustrant que en una altra franja d'edat.
- Hem d'entendre que la manera de difondre continguts als telèfons intel·ligents i les tauletes canvia constantment i ens hem d'adaptar a aquesta volatilitat de tecnologies i tendències.
- Aplicacions en línia (API) que permeten crear dades i obtenir resultats automàticament.
- Participar en la creació de la web semàntica i contribuir a la cooperació i a l'intercanvi de metadades oferint les eines de control bibliogràfic en LOD

Relacionats amb la percepció de les persones:

- La funció d'ajuda i intermediació, que no produeix resultats finals, condemna a les biblioteques a un cert grau d'invisibilitat. Percepció social baixa. Percepció associada al món imprès, menys valor a la biblioteca i als seus serveis. S'ha de incrementar i millorar el valor de l'experiència d'usuari.
- Desplaçament del punt d'inici de les cerques bibliogràfiques: la biblioteca ja no es considera el lloc principal on els estudiants van per accedir a la informació. El

descobriments de continguts quan s'inicia una investigació no sempre es fa o s'inicia des dels recursos d'informació adquirits per la biblioteca.

- Forta competència amb d'altres agents externs a la universitat que ofereixen un accés a la informació (cercadors generalistes com Google, o més especialitzats com Google Scholar) o més generals Viquipedia, repositoris de documents institucionals o SciHub.
- Poca demanda per part dels alumnes catalans del grau de biblioteconomia i documentació, i en conseqüència poca oferta (només la Universitat de Barcelona al curs 2017-18)
- Els investigadors més joves no utilitzen les biblioteques (menors de 35 anys).¹ No usen la biblioteca, utilitzen altres fonts. Solen tenir contractes precaris i volen publicar en revistes amb alt impacte.
- Els investigadors joves són escèptics davant la revisió oberta, prefereixen per parells.
- Publicar en accés obert per mandat, no hi creuen. Creuen més en els repositoris temàtics que en els institucionals i en les xarxes socials d'investigadors ResearchGate, per crear perfils.
- No creuen en les altimètriques, i no creuen que s'imposin a no ser que comptin amb els sistemes d'avaluació i acreditació acadèmica.

Relacionats amb els espais:

- Reflexionar sobre el disseny dels espais de la biblioteca. La Biblioteca com a "tercer espai" (després de la casa i la feina) on els usuaris puguin trobar espais flexibles, transformables polivalents, socialitzants, dinàmics, etc.
- Espais de treball col·laboratiu, espais amb infraestructures i materials per l'autoaprenentatge, espais dedicats a la experimentació i la creació col·lectiva, dotats amb tecnologia emergent (impressores i escàners 3D, càmeres, etc.): MarkerSpaces.

Relacionats amb serveis:

- Es plantegen nous serveis adaptats a la realitat digital i als estudis en línia.
- Presència cada cop més evident a les xarxes.
- Geolocalització (relacionat amb l'ús de les tecnologies).
- Nous serveis de suport a la recerca, com pot ser el de gestió de dades de la recerca (Data Stewardship), lligats a l'expansió del moviment Open Science.

Respecte de la docència:

- Mlearning / ULearning (formació amb tecnologia mobile, ubicua).
- Hibridació (integració i combinació de tecnologies i noves metodologies).
- Entorns virtuals (col·laboració i participació de la comunitat en plataformes docents).
- Metodologia BYOD (l'usuari té el seu propi dispositiu com eina).
- MOOC / NOOC (cursos online oberts).
- Cultura maker (espais per a "fer", amb impressores 3D, robòtica, wearables, etc.).
- Learning analytics (personalització, a partir d'anàlisi *Big Data*, per aconseguir major adaptació de nivells i aprenentatges).
- Formació immersiva (realitat virtual).

Respecte l'accés obert:

- Canvis en el model de la comunicació científica.

¹ (Final report from CIBER. 2016)

- Influència dels finançadors a l'hora de decidir on es publica, en especial a nivell europeu (H2020).
- Inclusió de l'accés obert en negociacions amb proveïdors d'accés a recursos.
- Necessitat de transparència respecte costos d'accés i publicació de recursos.
- Aparició de noves plataformes de publicació més enllà de les revistes.
- Projectes d'offsetting, principalment l'impulsat per la Societat Max Planck (oa2020.org).
- Irrupció d'altres resultats de la recerca, especialment les dades, en aquest entorn.

Respecte a la propietat intel·lectual:

- Estem enmig d'una reforma del marc europeu de la propietat intel·lectual que afectarà al comportament dels nostres usuaris i de la nostra comunitat.

Respecte a la carta de serveis actual i futura:

- Tendència a la baixa d'alguns serveis: descens en l'ús dels serveis associats al món no digital: servei de préstec, usuaris en sala, reprografia, etc. ²
- Emergència de la mineria de dades, big data.
- Linked data i LOD i web semàntica.
- Gestió de dades d'investigació.
- Serveis de suport a l'edició a nou rol del personal bibliotecari.

Específicament a la UB:

- Complexitat i dimensions de la UB.
- Molts camps d'actuació diferents segons la missió de la Universitat:
 - Suport a la docència, a l'aprenentatge, a la recerca i la formació de les persones.
 - Provisió i accés als recursos d'informació i tots els serveis associats.
- Com s'explica: <http://crai.ub.edu/ca/coneix-el-crai/estrategia-qualitat/missio>
- Per dur a terme aquesta missió el CRAI ha de col·laborar estretament amb els diferents vicerectorats que marquen la política i les unitats administratives que també tenen responsabilitats en la provisió dels serveis.
- Biblioteca patrimonial. A part de ser una biblioteca universitària, tenim una important biblioteca patrimonial (L2. del Pla Estratègic ACCIÓ 2018 i procés Preservar i conservar del mapa de processos).
- Exigència d'un model de gestió per part de les universitats que faciliti la rendició de comptes i que permeti avaluar l'impacte de les biblioteques en les diferents "missions de la Universitat".

² En el cas del préstec és de fa anys. Descens del 30% en transaccions de préstec entre el 1998 i el 2008. (Anglada, ¿Son las bibliotecas sostenibles en un mundo de información libre, digital y en red?. <https://recyt.fecyt.es/index.php/EPI/article/view/31974/16975>)

Referents organitzats per àmbits i especialitzacions

Biblioteques patrimonials

- Catalunya:
 - Biblioteca de Montserrat
 - Biblioteca de Catalunya
 - Ateneu Barcelonès
 - Biblioteca Pública Arús
 - Centre de Lectura de Reus
 - Biblioteca Històrico Militar de Barcelona (Quarter del Bruc)
 - Ateneu Enciclopèdic Popular
- Espanya:
 - Biblioteca Marques de Valdecillas (Universidad Complutense de Madrid), Biblioteca Nacional de España.
 - Biblioteca Nacional
 - Fundación Pablo Iglesias. Archivo y Biblioteca
 - Fundación Largo Caballero
 - CEDOBI. Centro de Estudios y Documentación de las Brigadas Internacionales
- Internacional:
 - CERL (Consortium of European Research Libraries)
 - ICCU (Istituto Centrale per il Catalogo Unico)
 - IISH (International Institute of Social History) (Amsterdam)
 - Marx Memorial Library & Workers' School (Londres)
 - ALBA. The Abraham Lincoln Brigade Archives (Nova York)
 - IWM. Imperial War Museum Library (Londres)
 - Library of Congress
 - OCLC
 - Biblioteques nacionals europees

Col·leccions digitals patrimonials

- Europeana Pro: <https://pro.europeana.eu/>
- HISPANA - portal de acceso al patrimonio digital y agregador nacional de Europeana

Catalogació

- Joint Steering Committee for the development of RDA: <http://www.rda-jsc.org/archivesite/rda.html>
- Library of Congress
- OCLC
- Biblioteca de Catalunya
- Grup d'Interlocutors de Catalogació del CSUC
- Grupo de Trabajo de Catálogo Colectivo (GTCAT) de la línea 4 de REBIUN
- Comissió Assessora de Catalogació de Catalunya
- Biblioteques nacionals europees

Linked Opendata

- W3C: <https://www.w3.org/>

- BNE: El portal de datos bibliográficos de la Biblioteca Nacional de España:
<http://datos.bne.es/>

Recerca

- Grup de Suport a la Recerca del CSUC
- Info Policy Group de la LERU
- LIBER
- OpenAIRE
- SPARC
- European Universities Association
- COAR
- JISC
- SURF
- Research Data Alliance
- CODATA
- DCC

Preservació digital

- Library of Congress:
<http://www.digitalpreservation.gov/series/challenge/premis.html>
<http://www.digitalpreservation.gov/series/challenge/premis.html>
- OAIS Reference model:
<http://www.digitalpreservation.gov/series/challenge/premis.html>
- OAIS Reference model:
<https://www.oclc.org/research/publications/library/2000/lavoie-oais.html>

Conservació i preservació

- Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español.
- Normas y directrices para Bibliotecas Universitarias (REBIUN).
- IFLA Principios para el cuidado y manejo de material de Bibliotecas, publicado en 1998 por el Programa Core en Preservación y Conservación (PAC).
- UNESCO: Proyecto Memoria del mundo (1992).

Restauració

- Associació Professional de Conservadors-Restauradors de Catalunya.
- European Confederation of Conservator-Restorers' Organisation (ECCO).
- Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español.
- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.
- ICOM. Código de Deontología del ICOM para los Museos.

Docència

- *UPF Laboratori digital*
- *Factoria URV (Entorn virtual de formació)*
- *UPC – Publica! (Recursos audiovisuales: La Factoria vídeo)*
- *CENT – UJI (Centre d'Educació i Noves Tecnologies, Jordi Adell)*
- *GRIAL – USAL*
- *GATE – UPM*
- *UNIR (Universidad Internacional de La Rioja)*

- VIU (Universidad Internacional de Valencia)
- INTEF (Instituto Nacional de Tecnologías Educativas y de Formación de Profesorado del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte)

Propietat intel·lectual

- LIBER
- European Copyright Society
- SHERPA/Romeo
- Creative Commons

Repositoris

- Dipòsit Digital UAB
- Dipòsit UPCCCommons
- OpenAire
- Recolecta
- COAR
- Grup de Repositoris del CSUC
- Grup de Recerca del CSUC

EFQM

- Club de Excelencia EFQM: <http://www.clubexcelencia.org/>
- Universidad de Cádiz, Granada i l'Europea de Madrid
- Universidad de Málaga
- AQU
- ANECA

Fonts d'informació

Literatura professional

- Horizon Report: Library Edition NMC The New Media Consortium: is a community of hundreds of leading universities, colleges, museums, and research centers. (prospeccions anuals per 5 anys): <http://www.ub.edu/blokdebid/ca/content/com-seran-les-biblioteques-academiques-i-de-recerca-el-2022>
- Blog de BID <http://www.ub.edu/blokdebid/> (en català i castellà) resums de literatura professional
- Association of College and Research Libraries (ACRL secció de ALA): <http://www.ala.org/acrl/>
- Top trends in academic libraries
- ITAKA S+R Reports: <http://www.sr.ithaka.org/>
- OCLC Reports: <http://www.oclc.org/research/publications/reports.html>
- CIBER Reports (consultoria de tecnologia de la informació): <http://www.annualreports.com/Company/ciber-inc>
- ARL Association of Research Libraries: <http://www.arl.org/publications-resources/search-publications/term/summary/47>

Organitzacions

- Observatori de la Recerca <or@iec.cat>
- IFLA
- LIBER
- LERU

Repositoris

- COAR

Relacions amb aliats

- Intranet del CSUC
- Blog del CSUC
- Intranet de REBIUN

Listes de distribució

- IWETEL
- ThinkEPI
- BibCat

Grups d'usuaris i llistes associades, canals de suport

- GEUIN
- EBSCO Discovery Service Partners [mailto:EDS_PARTNERS@EBSCOHOST.COM]

Erasmus Staff Week

Congressos, Jornades, sessions etc.